

Tytuł: **Źródła finansowania deficytu budżetu państwa w Polsce**

Autorzy: **Jolanta Ciak**

Wydawnictwo: **CeDeWu.pl**

Rok wydania: **2012**

Opis:

"Książka została poświęcona jednemu z problemów najbardziej aktualnych, a zarazem ważnych dla kondycji ekonomiczno-finansowej każdego kraju. Problemem tym jest utrzymujący się od dłuższego czasu niedobór środków finansowych w państwowej gospodarce budżetowej, czyli ujemne saldo budżetu państwa. (...) Autorka opisuje zmiany metod i źródeł finansowania polskich deficytów budżetowych w latach 1991-2010 oraz ich skutki ekonomiczno-finansowe. Obraz ten zaprezentowany został na tle interesującego porównania modeli transformacji systemowej i oferuje Czytelnikowi sporą dawkę wiedzy o kształtowaniu się najnowszej historii gospodarczej w Polsce."
prof. zw. dr hab. **Hanna Sochacka-Krysiak**

"W książce można wyróżnić dwa wątki. Pierwszy z nich skoncentrowany jest na badaniu zmian w metodzie liczenia i rozmiarze deficytu oraz strukturze jego finansowania w latach 1991-2010, drugi z kolei, na pomiarze efektywności źródeł finansowania deficytu budżetowego. Za oryginalne podejście do oceny rozmiarów i struktury finansowania deficytu budżetowego jest przyjęta ewolucja metod i źródeł finansowania, której podstawą są wybrane przez autorkę przeobrażenia w systemie finansowym w Polsce oraz przeobrażenia w sektorze finansów publicznych (reformy finansów publicznych), które miały wpływ na metodę wyliczania i na metody klasyfikacji odpowiednich pozycji w wydatkach i rozchodach. Po raz pierwszy podjęto badania oceny wpływu deficytu budżetowego na sferę realną wykorzystując model wektorowej autoregresji (VAR) oraz dokonano nowatorskiej klasyfikacji ewolucji deficytu budżetowego na określone etapy, ukazując kategorię deficytu w nowym świetle w nauce "finanse publiczne". Jednocześnie stworzono po raz pierwszy w literaturze przedmiotu tzw. ranking źródeł finansowania deficytu budżetowego."
prof. dr hab. **Teresa Lubińska**

Jolanta Ciak - dr nauk ekonomicznych, absolwentka Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, pracownik naukowo-dydaktyczny Wyższej Szkoły Bankowej w Toruniu, wykładowca na studiach licencjackich, magisterskich i podyplomowych na Wydziale Zarządzania i Finansów w Toruniu i Bydgoszczy, autorka ponad 70 artykułów poświęconych problematyce deficytu budżetowego, długu publicznego, podatków i systemu podatkowego, wydatków budżetowych i polityki budżetowej, integracji europejskiej oraz wykorzystania funduszy Unii Europejskiej w Polsce.

Spis treści:

Wprowadzenie 7

Rozdział 1

Deficyt budżetowy - istota, rodzaje i wpływ określonych czynników na saldo budżetu państwa 17

1.1. Pojęcie deficytu i jego miejsce w budżecie państwa 17

- 1.2. Rodzaje deficytów budżetowych 25**
- 1.3. Wahania cykliczne, inflacja, stopa procentowa i wzrost gospodarczy a stan budżetu państwa 27**
 - 1.3.1. Wahania koniunkturalne a budżet państwa 27**
 - 1.3.2. Wpływ inflacji na saldo w budżecie państwa 28**
 - 1.3.3. Stopa procentowa a stan budżetu państwa 30**
 - 1.3.4. Deficyt a wzrost gospodarczy 31**
- 1.4. Definicja i miejsce kategorii "efektywność" w teorii i badaniach deficytu budżetowego 34**

Rozdział 2

- Przyczyny i skutki występowania oraz metody liczenia deficytów budżetowych 39**
 - 2.1. Przyczyny występowania deficytu budżetowego 39**
 - 2.2. Skutki deficytu dla budżetu państwa i całej gospodarki 41**
 - 2.3. Metodologia liczenia deficytu budżetowego 51**
 - 2.3.1. Metodologia według Międzynarodowego Funduszu Walutowego 51**
 - 2.3.2. Metody liczenia według Unii Europejskiej 52**
 - 2.3.3. Metodologia liczenia deficytu budżetowego wykorzystywana w Polsce 53**

Rozdział 3

- Kredyty i pożyczki udzielane przez bank centralny bądź banki komercyjne finansujące deficyt budżetu państwa 57**
 - 3.1. Możliwości udzielania kredytów przez banki centralne - polskie uregulowania prawne 57**
 - 3.2. Relacje między bankiem centralnym a rządem w zakresie zaciągania zobowiązań kredytowych 60**
 - 3.3. Zasady pokrywania niedoboru budżetu państwa ze strony Narodowego Bank Polskiego w latach 1989-2010 67**
 - 3.4. Rola banków komercyjnych w gospodarce rynkowej i możliwości udzielania kredytów 71**

Rozdział 4

- Emisja papierów wartościowych przez Skarb Państwa 75**
 - 4.1. Pojęcie papierów wartościowych i ich klasyfikacja 75**
 - 4.2. Cele emisji papierów wartościowych finansujących deficyt budżetu państwa oraz emisji innych papierów o różnym charakterze 84**
 - 4.3. Zasady organizacji emisji skarbowych papierów wartościowych 87**
 - 4.4. Kalendarze emisji skarbowych papierów wartościowych 90**
 - 4.5. Wybrane rodzaje skarbowych papierów wartościowych 92**
 - 4.5.1. Obligacje skarbowe 92**
 - 4.5.1.1. Pojęcie obligacji 92**
 - 4.5.1.2. Rodzaje obligacji i modele ich wyceny 95**
 - 4.5.1.3. Zasady emisji obligacji skarbowych w Polsce 104**
 - 4.5.1.4. Realizacja praw wynikających z obligacji 110**
 - 4.5.1.5. Podstawowe operacje obligacjami 110**
 - 4.5.2. Istota, rodzaje i zasady emisji bonów skarbowych 111**
 - 4.6. Rezultaty emisji skarbowych papierów wartościowych w Polsce w latach 1992-2010 119**

Rozdział 5

Środki z prywatyzacji majątku państwa - zanikające źródło finansowania deficytu budżetowego 131

5.1. Istota i cele prywatyzacji 131

5.2. Rodzaje i metody prywatyzacji 135

5.3. Kierunki prywatyzacji majątku Skarbu Państwa 141

5.4. Zmiana roli środków z prywatyzacji dla budżetu państwa (dochody versus przychody z prywatyzacji) 152

5.5. Kierunki polityki prywatyzacji po 2008 r. 156

Rozdział 6

Warunki określone traktatem z Maastricht dotyczące deficytu budżetowego i długu publicznego 161

6.1. Traktat z Maastricht a Pakt stabilności i wzrostu 161

6.2. Procedura unikania nadmiernego deficytu 162

6.3. Programy stabilności i konwergencji, działania oraz efekty ich podejmowania przez kraje Unii Europejskiej 168

6.4. Przegląd doświadczeń państw - członków Unii Europejskiej w sferze uregulowania zjawisk deficytu budżetowego i długu publicznego 182

Rozdział 7

Zmiany w metodzie i źródłach finansowania deficytów budżetowych w Polsce, ich skutki finansowe i ekonomiczne w latach 1991-2010 191

7.1. Transformacja systemowa w Polsce i zmiana podejścia do deficytów budżetowych 191

7.2. Okresy nasilania się i obniżania deficytów budżetowych w Polsce 193

7.2.1. Deficyty budżetowe lat 80. - początki niedoborów w budżecie państwa 193

7.2.2. Kryzys finansów publicznych - deficyty lat 1991-1992 194

7.2.3. Lata 1993-1997 - pozytywna tendencja w zakresie deficytu budżetowego 196

7.2.4. Kształtowanie się deficytów pod koniec lat 90. 199

7.2.5. Nasilenie się deficytów budżetowych w latach 2001-2004 202

7.2.6. Stabilizowanie się poziomu deficytu w latach 2005-2007 207

7.2.7. Kształtowanie się deficytu budżetowego po 2007 r. z uwzględnieniem kryzysu finansowego ujawnionego pod koniec pierwszej dekady XXI wieku 207

7.3. Źródła finansowania deficytów budżetowych w latach 1991-1994 212

7.4. Deficyty budżetowe i ich finansowanie w latach 1995-1996 214

7.5. Finansowanie deficytów w latach 1997-2007 215

7.6. Wpływ kryzysu na zmiany źródeł finansowania deficytów w latach 2008-2010 218

7.7. Ocena realizowanej w latach 1991-2010 polityki fiskalnej według kryterium równowagi budżetowej - problem narastania długu publicznego 219

Rozdział 8

Próba oceny efektywności wybranych źródeł finansowania deficytu budżetowego w Polsce w latach 1998-2010 - ujęcie modelowe 231

8.1. Metodologia badania i podstawy wyboru modelu 231

8.2. Ogólna charakterystyka modelu wektorowej autoregresji (VAR) 235

8.3. Wykorzystanie funkcji odpowiedzi impulsowych do badania efektywności wybranych źródeł finansowania deficytu budżetowego - ujęcie modelowe 239

8.3.1. Pojęcie funkcji odpowiedzi impulsowych 239

8.3.2. Wyprowadzanie funkcji odpowiedzi impulsowych (VEC, VAR) 240

8.4. Model VAR (1) 247

8.5. Wyniki przeprowadzonej analizy efektywności źródeł finansowania deficytu budżetowego przy wykorzystaniu modelu VAR(1) - funkcje odpowiedzi impulsowych 255

Zakończenie 265

Spis rysunków, schematów, wykresów 273

Spis tabel 275

Bibliografia 277